

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 812 Intensa attività esplorativa sul fronte egiziano

Vivaci duelli aerei

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

L'attività esplorativa è stata sul fronte dell'Egitto più intensa dei giorni precedenti, in scontri di pattuglie abbiamo preso alcuni prigionieri.

Nel corso di numerosi e vivaci duelli da opposte formazioni da caccia gli aviatori germanici abbatterono 14 apparecchi britannici.

Incurioni dell'aviazione avversaria su Marsa Matruh e Tobruk hanno causato lievi danni: un «Beaufighter» è stato centrato e distrutto dalle artiglierie contraeree. Altro velivolo nemico, attaccato da nostri cacciatori di scorta ad un convoglio, precipitava in fiamme ne pressi delle coste cirenaiche.

Vojno poročilo št. 812 Ogledniški nastopi na egiptovskem bojišču

Ogledniško delovanje na egiptovskem bojišču je bilo bolj živahno kakor prejšnje dni. V patrolnih spopadih smo dobili nekaj ujetnikov.

Med številnimi živahnimi dvoboji nasproti si si lovske oddelke po nemški letalci sestrelili 14 angleških strojev.

Poleti nasproti letalstva na Marsa Matruh in Tobruk so povzročili lahko škodo. Protiletalsko topništvo je zadelo in sestrelilo 1 angleško letalo vrste «Beaufighter». Neko drugo sovražnikovo letalo, ki so ga napadli naši rušilci iz spremstva nekega ladijskega sprevođa, je tresčilo v plamenih blizu cirenajske obale.

Razburjenje zaradi smrti Gandhijevega tajnika v Indiji

Bangkok, 18. avgusta. Poročilo o smrti Gandhijevega tajnika Desaja Makadeta je vzbudilo prav globok vtis ne samo v Bombayu, marveč tudi v vseh središčih, kamor je dospelo, čeprav se je vlada močno trudila, da bi stvar ostala prikrita. Desaj Makabet je do trenutka, ko so ga vtačili v zapor, bil v dobrem zdravju. Njegov prijatelj, ki je zdravnik, je izjavil, da je popolnoma nemogoče, da bi trpel za tako srčno slabostjo. Podmena, ki ji gre večja vera, je, da so Desaja Makadeta zastrupili. Ta novi zločin je Indijci še bolj podžgal v njihovem naraščajočem srdu do tlačiteljev.

Skupina demonstrantov, ki se ji je posrečilo prebiti se skozi razne ovire in vojaške kordone, je včeraj dospela do Malabar Hilla, najlepšega predela v Bombayu, kjer živijo izključno le visoki oblastniki in bogati Angleži. Demonstranti so hodili po ulicah ter vpili proti zločincem Desaja Makadeta in metali kamenje v okna nekaterih poslopj, ki so se vsa razbila. Naposled se je policija posrečilo, da jih je s solznimi bombami pregnala iz tega mestnega predela. Nato je prišlo do številnih aretacij.

Strazniki so nesrečnike obdelovali s palicami

Nenadni obisk predsednika angleške vlade Churchilla v Moskvi

Rim, 18. avg. s. Uradno poročilo angl. agencije Reuter pravi, da sta Stalin in predsednik angleške vlade Churchill sešla preteklo sredo v Moskvi in da so pogovori med njima trajali do sobote. Posvetovanj so se udeležili tudi posebni odposlanec ameriškega predsednika Roosevelta Harriman, sir Allan Brooke (namestnik načelnika angleškega imperialnega vrhovnega poveljstva), general Wavel, sir Alexander Cadogan) stalni tajnik angleškega zunanjega ministrstva), predsednik sovjetske vlade in zunanji minister Molotov ter maršal Vorosilov.

Novice o tem obisku so hkratu objavili v Londonu, v Moskvi in Washingtonu. Ameriški listi jo prinašajo z velikim poudarkom ter pravijo, da so posvetovanja v Moskvi bila dramatična.

Berlin, 18. avgusta. s. Zaradi novice, ki jo je potrdil nemški poročevalski urad in ki pravi, da je Churchill dospel v Moskvo 13. avgusta, pripominjajo na nemškem pristojnem mestu, da to potovanje pač ne more vzbuditi nobenega presenečenja. Na predvečer katastrofalnih dogod-

Pred končnim zlomom angleške in ameriške vojne in pomorske moči

Tokio, 18. avgusta. s. Japonski list «Koku-min» pravi v svojem uvodniku, da so letalski in pomorski uspehi sil trojne zveze presenetili ves svet ter dokazali da angleška in ameriška moč naglo pada ter da se bliža končnemu zlomu. Bitka v Sredozemskem morju prica, da je to Bitka — kakor je že Duce obljubil — za Italijo — kakor je že Duce obljubil — za Italijo, iane postalo «mare nostrum». Velika Britanija, da je izgubila nadzor nad veliko prometno žilo, ki ji je bila potrebna, da bi se dalje pritiskala na vzhodno Azijo. Malta pa, piše list, je zdaj na osamljeni osami in bliža se ura, ko bo njena usoda zapечатena. Prav tako čuti Sueški pre-

ton grožnja znamenitih sil Osi.

Novi nemški uspehi v Rusiji in na svetovnih morjih

Napredovanje pod Kavkazom — Sovjetske vojske v kolenu Dona pobite — Hudi obrambni boji pri Vjazmi in Rževu — Za 105.000 ton ladij potopljenih

Hitlerjev glavni stan, 18. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Južno od spodnjega teka Kubanja in v severozahodnem delu kavkaške gorske verige nemške čete zmagovito napredujejo. Pri letalskih napadih na morju ob črnomo-rskih obalah so bile potopljene tri obalne ladje, neka velika prevozna ladja pa je bila hudo poškodovana.

V vsem severovzhodnem loku velikega kolena Dona so bili Sovjeti porazno potolčeni in nemške čete so reko dosegle na vseh točkah. Čiščenje razpršenih sovjetskih skupin po vsem področju še poteka. Vsa kotlina Dona je torej trdno v nemških in zavezniških čet.

Nemška bojna letala in strmoglavci so si spet izbrali za tarčo železniške naprave in oskrbovalni promet v sovjetskem zaledju.

Vzhodno od Vjazme ter pri Rževu so nemške čete vseh vrst orožja v stalnih hudih obrambnih bojih. Tudi včeraj so spodleteli številni sovjetski napadi, ki so bili po protinapadih na mnogih mestih pognani nazaj.

Zmagovalna slovesnost v nekem sredozemskem italijanskem pomorskem oporišču

Sredozemsko bojišče, 18. avgusta. s. Na nekem prednjem sredozemskem oporišču je admiral, ki poveljuje tej pomorski postojanki, zbral poveljnike podmorniških posadk, posadk s protipodmorniških čolnov in motornih torpedov, ki so se odeli s slavo pri zadnjem nastopu v Siciliskem prelivu zoper važen sovražnikov konvoj, ki so ga italijanske lahke enote gladko spravile v nered.

in jih nato vlekli v zapore, vse obtočene in kriva-veče. Do drugega spopada je prišlo v bližini občinske hiše, ki so jo stražili pehotni in konjeniški oddelki. Tudi tu so se ponovili običajni prizori divjanske krutosti, ko je policija množico napadala s palicami. Nekateri stražniki in mnogi demonstranti so bili ranjeni. Množica manifestantov, ki so odšli v spredu in nosili lepake z napis: «Angleži, ven!», živele svobodna Indija! je srečala čete, ki so se pomikale po mostu med otokom Salsetom in celino. Množica je takoj s kamenjem obsula čete, ki so prišle iz bližnje vojašnice na pomoč policiji, ki je že bila ob vso moč.

Spopad je bil srdit. Več policijskih agentov, ki so se hoteli polastiti napisnih tabel, je bilo ranjenih. Sebe po prihodu novih okrepitev, so množico mogli razgnati. Do manifestacije je prišlo tudi v Kalkuti, kjer je veličastna množica demonstrantov šla v spredu po mestnih ulicah. Voditelji indijskih liberalcev Sacru je izjavil, da bo angleška vlada še naprej skušala dušiti z nasiljem geslo po civilni nepokorščini in da jeza indijskega naroda ne bo poznala več meja ter da bodo nastopile še hujše stvari.

kov in na dan po njih je angleški ministrski predsednik vedno pripravljen opogumiti se ter tvegati nevarnosti pod nebom in na morju. Kakor je znano, so med njegovim prvim potovanjem čez Atlantsko morje Japonci zavzeli Hongkong, med drugim pa so italijanske čete osvojele Tobruk. To so naključja, ki babjevernim ljudem lahko vzbujajo zaskrbljene misli.

Gotovo je, da je novo drzno Churchillovo potovanje nepreklicno znamenje za skrajno resni položaj Sovjetske zveze. Če si je angleški ministrski predsednik vzel toliko truda, da je preletel nekaj tisoč kilometrov, se pravi, da je nujno potrebna pomoč in da je treba rešiti, kar se rešiti da.

V čem pa je tisto, kar se da rešiti, si je lahko misliti: treba je storiti vse, da bi boljševiki lahko vzdržali, in preučiti načine, kako bi se jih dalo držati pokoncu, pa četudi s sredstvi drugih in z drugimi ljudmi. Neobhodno potrebno torej je najti načina, da bi se Rusi še naprej borili ob boku Angležev in Amerikancev.

Očitno je, da je Churchill prišel v Moskvo z veliko priljago obljub in obveznosti in da je Roosevelt pripravljeno dati za vse to poročilo. Njegov posebni odposlanec general Bradley ne nosi zastoj osebne pisma od njega. Churchill bo nedvomno dal točna zagotovila glede drugega bojišča, je malo verjetno, da bi mogel ustreči nujnim Stalinovim željam. Na obeh straneh bo prišlo do zagotovil, na katera se bodo Nemci ozirali z zanimanjem človeka, ki ve, da ta zagotovila ne veljajo nič.

Vsekakor pa potovanje ne bo čisto brez koristi, zakaj angleški ministrski predsednik bo lahko videl kako resen je položaj ter iz njega naredil primerne zaključke, ki morda ne bodo različni od uspeha, katerega sta rodili dve njegovi potovanji v Francijo med padcem Dunkerquea in v prvih dneh po premirju v Compiègneu: spoznanje, da se da zdaj le še prav malo storiti.

Na severnem odseku vzhodnega bojišča so bili zavrnjeni sovjetski napadi in po natančnem obstreljevanju so bile uničene boljševiške izhodiščne postojanke.

V Severni Afriki so nemški lovci v letalskih spopadih brez lastnih izgub sestrelili 14 angleških letal.

Ob Rokavskih obalah je težko vojno topništvo močno obstreljevalo vojaške cilje v okolici Dovra.

Pri posameznih dnevnih in nočnih napadih na zahodno in severno Nemčijo ter na zasedena ozemlja na Zahodu so bili sestreljeni štirje angleški stroji.

Nemška bojna letala so v pretekli noči z rušilnimi in zažigalnimi bombami napadla vojaško važne naprave po osrednji ter vzhodni Angliji.

Kakor je bilo objavljeno v posebnem vojnem poročilu, so nemške podmornice v Lednem morju, ob obalah Severne ter Srednje Amerike, vzhodno od Afrike in v severnem Atlantiku potopile 19 ladij s skupno 105.772 tonami, ki so plule v

Ko je admiral pregledal hbrane junake ter se zanimal za slehernega izmed njih, je potem neustrašnim mornarjem prebral Ducejev razglas, ki je v duši bojevnikov vzbudil drhtenje ponosa in zadoščenja. Nato je prebral pohvalne brzojavke načelnika glavnega štapa, podtajnika za mornarico in vrhovnega poveljnika pomorskih sil na Siciliji. Nato je admiral naslovil na poveljnike, na podčastnike in mornarje navdušene bodrilne besede ter pohvalil njihovo hrabrost, ki se je v celoti izkazala sprčo množice sovražnika, katerega je še enkrat uklonil neustrašni duh italijanskega preplemenitega plemena.

Prireditve se je končala s pozdravom Kralju in Cesarju ter s pozdravom Duceju na admiralovo zapoved.

Nenadna smrt turškega notranjega ministra

Ankara, 18. avgusta. s. Predvečerašnjim opoldne je nenadoma umrl, zadet od srčne kapi, turški notranji minister Fikri Tuzer. Pokojnik je bil član velike turške narodne stranke in je bil poslanec za Erzerum. Leta 1939 je prevzel mesto glavnega tajnika republikanske stranke. Dne 7. maja istega leta je prevzel resor notranjega ministra. Pokop bo svečan. Smrtnim ostankom bodo izkazali vojaške časti.

Cariograd, 18. avgusta. s. Nenadna smrt notranjega ministra je povsod izzvala splošno sočutje. To je nov udarec na Turčijo v času, ko mora vlada odpraviti številne težave na domačem in zunanjem področju. Pokojnik je užival splošno spoštovanje, posebno zato, ker je svoje naloge znal izvajati z izredno obzirnostjo in zgledno uglednostjo. Pogreb je bil včeraj popoldne.

Madžarski tisk o bleščeči zmagi na Sredozemskem morju

Budimpešta, 18. avg. s. Bleščeča letalsko-pomorska zmaga na Sredozemskem morju se naprej živo zanima madžarski tisk, ki z velikim poudarkom prinaša mednarodne razlage in novice, ki se bolj osvetljujejo veličastnost uspeha, katerega so dosegle osne letalske in pomorske sile. Te sile, piše «Magyar Ország», so še enkrat dale Angležem zelo trd nauk. Poslednji poskus za prehod po Sredozemskem morju z uporabo pomorskih sil, kakor jim ni primere, je angleško vojno in trgovsko mornarico veljal zelo hude izgube. V Londonu se morajo sprčo jasne položaja zdaj prepričati, da je Sredozemlje rimsko morje in da ga sovražnikovo brodovje ne more več brez kazni orati. Ta zmaga, ki je videla kako sta se spet zablestela hrabrost in skusenost italijanskih mornarjev ter italijanskih in nemških pilotov, pojde v zgodovino kot eden najhujših porazov, ki jih je pretrpela ponosna angleška pomorska moč.

Japonske pomorske zmage ter načrti za drugo in tretje bojišče

Tokio, 17. avgusta. s. List «Niči Niči» razlaga sijajne uspehe v bitki za Salomonske otoke, kakor jih je razodelo edino uradno poročilo japonskega vrhovnega poveljstva. List pravi, da je japonska mornarica izjavila angleški in ameriški načrt za ustvaritev tretjega bojišča na morju, ki naj bi bilo Rusom dokazalo, da se Angleži in Amerikanci drže svojih obveznosti. List poudarja, da sta Anglija in Amerika, tedaj ko je Rusija izgubila upanje na ustvaritev drugega bojišča, skušali ustvariti tretje bojišče na morju. Toda načrt je imel nasproten uspeh, kakor pa so upali, zakaj Avstralija je danes še bolj ogrožena, Rusija pa z vedno manjšim zupanjem gleda na silo svojih zaveznikov.

Lista «Niči Niči» in «Asahi» izrekata zado-voljstvo, da japonska pomorska zmaga sovпада z veliko italijansko-nemško zmago na zahodnem delu Sredozemskega morja.

močno zavarovanih skupinah, ter dve prevozni jadralnici, ki sta pluli sami.

Tri ladje so bile torpedirane ter hudo poškodovane. Ker se je takoj vnel kar najhujši boj, ni bilo mogoče ugotoviti, ali so bile potopljene ali ne.

Vesti 18. avgusta

«Mussolini za naše otroke» je naslov navdušenim člankom v grških listih, ki poročajo, da so v Atene prišle velike količine mleka v prahu, ki ga je Duce obljubil za atenske otroke, ko se je pred nedavnim mudil v grški prestolnici.

V zasedenem ruskem ozemlju so po poročilu iz Berlina docela obnovili mnogo tekstilnih tovarn. Samo v predilnicah za bombaž že dela nad 100.000 stavek, ki lahko spredejo in stko za 1.600.000 ton izdelkov na leto.

Nemško vrhovno poveljstvo je priobčilo imena dela parnikov, ki so jih nemške podmornice potopile na Atlantskem morju od 1. julija dalje. Seznam vsebuje enajst imen.

Velike rudnike mangana pri Nikopolju v Ukrajini so Nemci delno obnovili. V Nemčijo so od zasedbe tega kraja poslali 70.000 ton manganove rude, ki so jo dobili po raznih skladiščih.

Kakih 30 madžarskih poslancev se je priglasilo za prostovoljce na ruskem bojišču. Med njimi je tudi 61letni poslanec Korponay. Od začetka vojne pa je v prvih črtah na bojišču bivši predsednik madžarske vlade Imreedy, in sicer služi kot major.

Popolna rešitev kitajskega vprašanja je bistvenega pomena za celotno vojno zmago v boju za veliko Azijo, je povedal novi načelnik japonskega generalnega štaba na Kitajskem, Kavabo.

Samo največja štednja bo omogočila sovjetski Rusiji nadaljevanje boja, piše moskovski list «Pravda» v članku, namenjenemu delavstvu po industrijskih podjetjih, v katerem opozarja na potrebo stroge štednje, zlasti s tekočimi gorivi. List še dodaje da bo imela izguba industrijskega področja v Donški kotlini in pri Krivem Rogu hude posledice za sovjetsko vojno gospodarstvo.

Mnogo smrtnih žrtev in več sto ranjenih ter veliko škodo je povzročil hud potres v Guatemali.

34 pilotov zamorcev je pravkar zaključilo vojno pilotsko šolo v Združenih državah, nadaljnjih 73 pa bo v kratkem končalo pilotske vaje, je povedal ameriški general Arnold. General je še dodal, da bodo zamorci zaposleni tudi na letališčih.

Japonske podmornice, ki nastopajo v avstralskem vodovju, so od konca julija do začetka avgusta potopile 10 parnikov s skupno 90.000 tonami.

Avstralski minister za preskrbo Beasley je napovedal, da v bodoče ne bo več dovoljen svobodni nakup riža za civilno prebivalstvo. Zaradi tega ukrepa pa je posebno v skrbih kitajski del avstralskega prebivalstva, za katerega je riž glavni živež.

Desetina prebivalstva Nove Zelandije je pod orožjem. Nad 5000 Novozelancev služi v angleški ali novozelandski mornarici, nad 25.000 pri letalstvu, 60.000 žensk pa je zaposlenih v pomorščini vojni službi. Vsi moški do 65. leta starosti so zaposleni tako ali tako v novozelandskem vojnem stroju.

Argentinski vojaški odposlanec pri brazilski vladi podpolkovnik Gay je bil pred tremi dnevi ubit na neki cesti v Rio de Janeiru. Njegov umor je zavil v meglo skrivnosti, povzročil pa je veliko razburjenje v Argentini.

Posveti za drugo bojišče v Moskvi

Bern, 18. avgusta. s. Po poročilih iz Moskve, objavljenih v švicarskem časopisu, so časnikarji spraševali ameriškega poslanika v Moskvi in izvedeli od njega, da razgovori zadnjih dni glede ostvaritve drugega bojišča v Evropi ni treba, da bi neizogibno privedli do tega, kar so ljudje pričakovali. Pristavil je, da je možno, da se bodo Rusi še naprej umikali. To odkrito napovedovanje je v očitnem nasprotju s Stalinovimi načrti, posebno pa z njegovo dnevno zapovedjo četam, naj ne odstopijo niti pedit zemlje več. Toda očitno so Amerikanci tako navajeni ukazovati v hiši drugih in so tako zaposleni z ropanjem kolonij drugih, da nimajo nobenega smisla za pokrajino in mesta, ki bi ji hutegnili Rusi še izgubiti.

Japonsko mnenje o usodi ameriških čet, izkrcanih na Salomonskih otokih

Tokio, 18. avgusta. s. Glasnik Osi je novinarjem na shodu zastopnikov tiska izjavil, da je bila toliko opevana vojaška edinstvo nasprotnikov trojne zveze omajana zaradi porazov, ki so jih doživeli pri Salomonskih otokih ter v Sredozemskem morju. Namesto da bi objavilo izgube svojega brodovja — je dejal govornik — se je ameriško mornariško ministrstvo oklenilo prav nepomembnih novic o majhnem številu čet, ki so se izkrcale na nekem kraju Salomonskega otočja ter zdaj ostale tankaj zapuščene. Te čaka le gotova in bližnja smrt, tako da so ti ubogi ameriški vojaški obsojeni, da nudi ameriškem tisku in radiu snov za druge pretveze, ne pa da bi prispevali k vojnemu uspehu.

Okrog 100 let obstaja Črna vas na Barju

Na Barju so tudi z letošnjo sadno letino zadovoljni

Ljubljana, 18. avgusta.

Črna vas na Barju je sorazmerno mlada naselbina. Po ugotovitvah vseučiliškega profesorja Antona Melika, ki je sam Črnovasčan, se je Črna vas razvila iz naselbine Volar. Ko so bila končana glavna regulacijska dela ter je Barje dobilo prekope in ceste v prvi tretjini prejšnjega stoletja, je bila leta 1850 ustanovljena naselbina Volar, ki je jedro zgorajnjega dela lžanske ceste in Črne vasi. Reči torej smemo, da je Črna vas stara okrog 100 let. Po ljudski razlagi je dobila naselbina svoje ime po črni barjanski zemlji, kar najbrž drži. Naselbina je v začetku spadala pod Trnovo, tako da je imela tudi trnovske hišne številke.

Sedanja Črna vas je lepa naselbina, včasih pa je bila čisto drugačna. Zdaj so tu vse hiše, razen Melikove, zidane, nekdanji pa so bile lesene. Nič ne bomo pretravali, da so bile nekdanje lesene hiše v naselbini vse bolj pripravne in praktičnejše od sedanjih zidanih hiš, kajti zidovje se tu po daljšem, zlasti jesenskem deževju napije toliko vode, da je vlažno.

Črna zemlja na Barju je bila nekoč precej debelejša od današnje plasti, ki je tenka. Tu so kopali šoto ali »ruto«; že nekdanji prav tako pridni so Barjani tudi sedaj, saj je šota dobro gorivo zlasti v današnjih časih. O tem smo že pisali v včerajšnji številki.

Po pisnem podatku je bilo tu leta 1900 ustanovljeno Društvo za obdelovanje Barja. Predsedoval mu je ljubljanski župan Ivan Hribar. Društvo se je posvetilo preizkuševalnemu, praktičnemu delu na terenu. Gojili so več kulturnih rastlin in ustanovili so tudi veliko sadno

drevesnico. V tej drevesnici so gojili po ustnem izročilu do 12.000 dreves, zlasti jablane in hrške. Barjani so kmalu nasadili mnogo sadnega drevja, društvo pa je nasadilo jablane v dolgih drevoredih vzdolž lžanske ceste. Ob cesti v Črni vasi je ostala samo ena jablana in je drevje zelo dobro uspevalo. Ljudje se radi spominjajo, kako lepo je bilo spomladi v Črni vasi, ko je drevje cvetelo. Ljudje še vedno obžalujejo, da so drevje morali podreti. Le nekaj dreves ob lžanski cesti je ostalo. Drevje je bilo skupna last, zato ni bilo pravega nadzorstva. Drevesnica je bila pravi blagoslov za Barje. Da imajo v Črni vasi posestniki tako lepo sadno drevje, se je zahvaliti ravno tej drevesnici. Posebno prija barjanska zemlja jablanam, pa tudi hrskam, ki se obnesle. V Črni vasi so sadjarji zelo vestni in se lahko ponajajo z lepo negovanim sadnim drevjem, ki tudi pridno poplača njihovo ljubezen in skrb. Letos je sadno drevje bogato obrodilo in Barjani že pridno suše jabolka, da bo za zimo dovolj krehljav. Pa tudi marmelado kuhajo, saj danes res pride vse prav za zimo.

Črna vas pa se postavlja tudi z jeseni. Ta cenjena drevesa na barjan. zemlji dobro uspevajo. Po vseh preizkušnjah kaže, da je barjanska zemlja blagoslovljena in da še mnogo obeta. Zadnja leta so Barjani začeli gojiti tudi raznovrstno zelenjavo, ki tu uspeva in so s svojim poizkusom kar zadovoljni. Sadjarstvo se je po prizadevanju za umno sadjerejo vnetih članov podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva na Barju tako povzdignilo, da donosa Barjanom koristi in da njihovo sadjarstvo skoraj prav nič ne zaostaja za drugimi.

S Hrvaškega

Hrvaški poslanik v Rimu in opolnomočeni minister dr. Perić je 12. t. m. predpoldne dal fašističnemu generalu Galbatiiju hrvaško odlikovanje reda Krone Kralja Zvonimirja z meči in Danico, polkovniku Barlierju pa je izročil odlikovanje Krone Kralja Zvonimira II. reda s hrastovo vejico. Odlikoval ju je poglavnik.

V delavnici zagrebske cestne železnice izgovarjajo se dne prvi tramvajski voz, ki bo zgrajen čisto po najnovejših načelih tehnike. Novi voz bo kmalu izročen prometu. V delavnici bodo v kratkem zgradili še več takih voz.

Prihodno nedeljo bo v Varaždinu veliko ustaško zborovanje na katero bodo prišli tudi predstavniki hrvaške vlade. Za to veliko zborovanje je bil izbran poseben odbor, ki bo vodil celotno zborovanje.

V Zagrebu je bila osnovana velika podružnica Kruppovih tovarov. Podružnična glavica znaša 1 milijon kun. Vodja podružnice je Krpan iz Zagreba.

Osješka mestna občina bo dobila v 25 letni najem velike kompleksne zemlje, ki jo cenijo na 300 juter, in jo bo posadila z razno površino. Ta zemlja je namreč zdaj neobdelana in je velika škoda da tako plodna zemlja ne bi dajala lepega donosa.

Te dni so prišli v Zagreb zastopniki nemške države pošte, da se porazgovore s predstavniki hrvaške pošte uprave glede polaganja novih telefonskih kablov. Dogovorili so se, da bodo najprej položili kabel od Zagreba, do Zidnega mosta, pa naprej do Celja in Maribora.

37 mladih modelerjev prihaja na dnevne tečaje v vinkovsko gimnazijo, kjer imajo »Hrvaška krila«; svoje prostore. Tečaj vodi poseben poslanec iz Zagreba, pomaga pa mu še strokovnjak iz Osjeka.

S posebno odredbo v Narodnih Novinah je bilo objavljeno, da so vse mineralne vode, vse zdravilne vode in zdravilna blata v hrvaški državi last države in da jih sme le ona izrabljati ali jih dati v izrabljanje raznim zavodom in drugim pravnim osebam.

V začetku tega meseca je Poglavitnik obiskal nekatere bosanske kraje z namenom, da spozna kraje in ljudi, da se z njimi porazgovori, da vidi kaj narod potrebuje, da ljudi bodri in da jih pohvali za velike žrtve, ki jih je dal in jih še daje za veličino hrvaške države. Poglavitnik je med drugimi kraji obiskal Kostanjico in Bosanski Novi. Povsod je bil doležen toplega sprejema. Na nekaterih krajih je pregledal tudi nemške in hrvaške domobranske čete.

S posebnim odlokom notranjega ministra je bil zdaj imenovan novi mestni župan v Tuzli. Županske posle bo odsejal opravljal Zunič.

Hrvaški legionar, ki se bori na ruskem bojišču Čemo po rodu iz Sarajeva je dal na svoje stroške popraviti neki minaret na eni izmed sarajevskih džamij.

Varaždinska policija bo dobila v nekaj tednih novo poslopje, kajti dozdaj policija ni imela svojih hlastnih prostorov.

Te dni so začele po državi potovati zdravstvene avtokolone. Kolone imajo nalogo obiskovati vasi in mesta in nuditi pomoč obolenim.

O vaških skupnih zemljiščih, zlasti gozdovih

Poslovanje komisije za agrarne operacije traja po 10 in več let

Ljubljana, 18. avgusta.

Znano je, da so po letu 1848, ko je bila odpravljena kmečka tlaka in desetina, bila dodeljena gotovim kmečkim vsem skupna zemljišča, ki so bila kot taka tudi vpisana v zemljiško knjigo pristojnega okrajnega sodišča. V zemljiški knjigi so bili posameznim vaščanom po njih obseznosti posestva priznani primerni deleži od tega skupnega zemljišča, ki so ga tvorili navadno gozdovi in razni pašniki ali kratko »gajne«. Skupna zemljišča naj bi imela v prvi vrsti namen dajati kmetom splošen užitek tako, da bi dobivali vaščanji iz gozdov potrebno kurjavo, na pašnikih pa bi lahko vsi pasli goveje živino.

V zemljiških knjigah so bila ta skupna zemljišča zaznamovana pod natančno vložno številko in so bili tam zapisani vsi »lastniki«; v razmerju kakršno jim je bilo priznano. Solastninska pravica je bila pa dalje navezana na posamezno vaško hišno številko tako, da so navadno rekli, ta in ta hiša ima »dva parta«; v skupnem zemljišču, druga tri in še več.

Kmetje pa so si pozneje s pomočjo domačih zemljerencev kmalu razdelili ta skupna zemljišča. Določili so si meje in vsakomur odkazali primeren del, tako v gozdu, kakor tudi na pašniku. Desetina desetletja so kmetje uživali njih dodeljene gozdove, ne da bi bili ti pravilno na nje prepisani v zemljiški knjigi.

Dunajska vlada je že leta 1887 izdala splošen okvirni zakon o delitvi in ureditvi skupnih zemljišč, naker je naslednje leto na takratnem Kranjskem izšel dopolnilni deželni zakon. Na podlagi tega zakona so bile ustanovljene komisije za agrarne operacije, ki so uvažale na zahtevo in prošnjo interesentov razmejitve in razdelitev skupnih zemljišč. Tako postopanje je trajalo dostikrat po več deset let. Od deželne vlade določeni agrarni komisarji so imeli dostikrat mnogo sitnosti, skrbi, mnogo sporov so morali na miren način izravnavati in seveda pri delitvi so se pojavljale še druge neprijetnosti, kajti tudi pri takih poslih so silele na dan nečednosti, kakor lakomnost in nevoščljivost. Treba je bilo dostikrat mnogo lokalnih ogledov, mnogo sej in posvetovanj, da so bila odstranjena vsa nesoglasja med vaščani, ki niso bili zadovoljni, ko je bila kakemu dodeljena kamenita in grmčasta parcela, ko pa je njegov sosed dobil že lepo obdelano in čisto parcelo ter dobro zaraščen gozd.

Komisija za agrarne operacije je imela tudi po prvi svetovni vojni še obilo posla v okoliščini ljubljanskega okrajnega sodišča.

Komisija še vedno posluje in prav meseca julija je zemljiškoknjižni urad na podlagi njenih elaboratov izvedel prepis lastninske pravice na posamezne upravičence do skupnih zemljišč. Zanimivo je, da je bilo neko skupno zemljišče, obstoječe iz več gozdnih parcel v k. o. Lipoglav v juliju prepisano na posamezne vaščane — zemljiške upravičence. Že maja l. 1922 so skupni lastniki tega zemljišča zaprosili za razdelitev in ureditev skupnega zemljišča, ki je obsegalo po katastru 36 ha 38 a, 33 a in 55 m², torej za 1 ha, 98 a in 12 m² več.

38 ha, 33 a in 55 m², torej za 1 ha, 98 a in 12 m² več, kakor je bilo to prvotno v zemljiškem katastru zapisano. Ko je bilo l. 1922 na prošnjo upravičencev uvedeno predpisano postopanje za agrarne operacije, je komisija izvedla mnogostevilne uradne in druge posle, morala je ugotovljati na licu mesta dejanski stan itd. Ko je bilo vse točno ugotovljeno, je bilo treba izmerjene in zamejčene gozdne parcele razdeliti med posamezne upravičence, kar je bilo zelo težavno. Sedaj je dobil vsakdo primerno gozdno parcelo, ki je bila naposled letos julija na njega prepisana v zemljiški knjigi in s tem je komisija za agrarne operacije v zadevi Lipoglav končala svoje delo. Julija je zemljiška knjiga zaznamovala še več drugih podobnih poslov komisije za agrarne operacije, ko se je razdelilo skupno zemljišče v kat. občine Štepanja vas, Dobrunje, Mali vrh itd.

K včerajšnjemu poročilu o »šoti, šotariji in šotarjih«; naj popravimo, da se nahajajoš šote v južnem delu Barja imenuje »Babna gorica«, ne pa »Bobna gorica«; in da bi za prevoz 22.920.000 kosov šote rabili 1140 vagonov, ne pa 51.140.

Še nekaj nedeljskih športnih izidov

Zizechi in Mociani spadata v vrsto najboljših evropskih plavčev

V Genovi je bilo v soboto in nedeljo izvedeno državno plavalno prvenstvo. V močni skupini najboljših italijanskih plavčev sta nastopila tudi ljubljancina Mociani in Zizechi, ki sta sicer člana torinškega Fiata. Tudi pri tem tekmovanju sta se pokazala v najboljši luči in sta znova potrdila sloves ilirijanske plavalne šole.

Na 1500 m je v skupini dobrih dolgooprogašev plaval, kot omenjeno, ljubljancina Mociani, ki je z lepim časom 20:52 zasedel prvo mesto in pustil Schipizzo na drugem mestu. Schipizza je dosegel čas 21:09.

Tudi Zizechi ni imel resnega nasprotnika na progi 400 m. Plaval je izvrstno in se lahko šteje po nedeljskem rezultatu v vrhnji razred najboljših evropskih plavčev. Plaval je na progi 400 m prosto in dosegel čas 4:59,3. Drugi je bil Signori s časom 5:19, tretji Balestri.

Lepa zmaga nemških lahkoatletov

Da bomo izpopolnili kroniko nedeljskih športnih dogodkov, ki so se odigrali po svetu, naj navedemo še nekatere športne rezultate, ki bodo gotovo zanimali naše čitatelje.

Med najvažnejše športne prireditve preteklo sobote in nedelje je bilo lahkoatletsko tekmovanje med Nemčijo in Romunijo v Vratislavi. Na športnem stadionu se je zbralo nad 5000 gledalcev, ki so z zanimanjem sledili poteku tekmovanja. V vseh disciplinah so zmagali Nemci, ki so znova pokazali, da so izvrstni šport-

niki. Romuni so zasedli druga in tretja mesta v nekaterih točkah pa so dajali še dosti odpora. Posebno napeta je bila štafeta na 4×100 m, v kateri je šele zadnji Nemec Mellerowicz odločil nemško zmago. Naj navedemo le najvažnejše rezultate tega tekmovanja:

V teku na 200 m je z naskokom 5 m in časom 21,5 zmagal Mellerowicz pred Molnariem. Na 400 m je zmagal Homburg v 50,3, na 800 m Seibert v 1:58,0, v štafeti 4×100 m je bila prva Nemčija z naskokom 4 m (odločil je zmago zopet Mellerowicz). Na 500 m je zmagal Seiden-schnur v 1:51,1. Romuna sta zasedla tretje odrsno četrto mesto in sta za nemškima tekačema zaostala do 300 m. V metu diska je izvrsten rezultat zmagovalca Wotapeka, ki je vrzel disk 49,30 m. V skoku v daljino je zmagal Wagemann s 7,32 m, v skoku ob palici pa Glötzner s 3,90. V zaključni točki, štafeti 4×100 m so zmagali nemški tekači z naskokom 120 m.

Končni rezultat je 85:47 za Nemčijo.

Nemčija : Romunija 7:0 (1:0)

Razen lahkoatletskih reprezentanc Romunije in Nemčije sta se na zelenem polju pomerili med seboj tudi nogometni. Tekma je bila v Beuthenu in jo je gledalo okrog 50.000 gledalcev. Nemci so nastopili v takšni postavi kot v zadnjih tekmah, le Klingler je bil novinec na levem krilu.

Kakor že rezultat kaže, so bili Romuni v prvem delu igre Nemcem enakovredni. Samo enkrat se je Nemcem posrečilo spraviti usnje v mrežo. V drugem delu igre pa so Romuni čisto

Novice iz Države

Nov sporazum glede železniške družbe Donava-Sava-Adrija. V torek je bilo objavljeno poročilo o sklepih mednarodne konference, ki se je 3. t. m. sestala na Bionih in pri kateri so sodelovali zastopniki Nemčije, Italije, Hrvaške in Madžarske glede nove ureditve položaja železniške družbe Donava-Sava-Adrija, ki se je poprej imenovala Južna železnica in je imela svoj sedež na Dunaju. V ponedeljek je bila sporazumna pogodba podpisana. Triestinski »Piccolo«; prvi v posebnem članku, da je delovanje te družbe velikega pomena za Italijo, ker ima v oblasti najboljše železniške proge, ki vežejo Podonavje z Adrijo in Severnim morjem Družba Donava-Sava-Adrija je nastala l. 1923, in sicer na podlagi rimskega sporazuma, kajti po razpadu avstroogrške monarhije je bilo treba razdeliti tudi železnice družbe Južne železnice med Avstrijo, Italijo, Jugoslavijo in Madžarsko. Še pred izbruhom sedame vojne je bila Avstrija vključena v Nemčijo in zato je bila rimska pogodba iz l. 1923 avtomatično predelana. Italija, ki je imela veliko delnic podjetja, se je dolgo pogajala z Nemčijo za pravično in pravilno ureditev tega vprašanja. Nov položaj pa je nastal po spomladu lanskega leta, ko je razpadla Jugoslavija in je vstala nova neodvisna Hrvaška. Pogajanja in razprave med Nemčijo, Italijo, Hrvaško in Madžarsko so bile dolge in težke. Šele pred dnevi se je dosegel sporazum in podpisal protokol o razdelitvi premoženja družbe, v kolikor ga je poprej imela Jugoslavija.

Prisebna mati. 35 letna Marija Pellizier je šla v Vicenzi po cesti z malim otrokom v naročju. V zamisljenosti je spregledala prihajanje tramvaja. V zadnjem hipu je zaslišala svarilne znake tramvajskega sprevodnika, toda umakniti se ni mogla več. Tramvajski voz jo je butnil, toda hip poprej je žena odvrгла od sebe otroka, da je padel na pločnik. Udarec tramvaja je bil za mater smrten, toda otrok, ki ga je rešila pred smrtjo, je obležal z nekaj poškodbami, vendar ne težkimi.

Dal denar in povedal na katere številke naj stavi. Na tramvajski voz, ki vozi iz Triesteja do Opicine, je vstopil tudi neki stavec. Neki drugi gospod mu je ponudil svoj prostor, naker sta se zapletla v živahen razgovor. Ko je stavec vstal, da bi izstopil, je dal vljudnemu sopotniku deset lir rekoč, naj gre in stavi z denarjem na loterijo in in sicer številke 12, 42 in 59. Začuden gospod je debelo gledal starčka, ki pa je izstopil prej, preden mu je obdarjenec mogel denar vrniti. Po kratkem razmisleku pa je šel gospod v loterijo in stavi navedene številke. Presenečen je bil, ko je na vse tri številke zadel in potegnil lepo nagrado več tisočakov.

Pogrešana dva plezalca. Dva Švicarja, ki sta prišla na italijansko stran, sta se hotela lotiti večjega vzpona na Monte Rosa. Vrniti bi se bila morala že v petek, toda glasu od sebe nista dala. Zavoljo tega so organizirala planinska društva kar tri reševalne odprave, ki so šle iskati pogrešana turista. Do sedaj še niso našli nobene sledi za njima. Sklepajo, da sta plezalca brčkone padla v prepad.

Razstava obrtniških del vojakov protiletalskih oddelkov. V Milanu so pre dnejak dnevi odprli nenavadno razstavo: namreč izdelke vojakov protiletalskih oddelkov, ki čuvajo mesto pred napadi sovražnega letalstva. Vojaki so v svojem prostem času naredili razne predmete iz kamena in gline, razne »likarje«; in mnoge praktične predmete. Vse to blago so sedaj razstavili. Pri odprtju razstave so bili navzoči zastopniki prav vseh oblasti.

Umrla za tetanusom, ki ga je dobila zaradi novih čevljev. Zelo nenavadna nezgoda je doletela 37 letno Roso Mannino iz Napolija. Ženska je kupila nove čevlje in jih takoj obula. V njih je nekaj dni hodila, pa ni pripisovala nobene posebne pozornosti žulju, ki ga ji je naredil pretesen čevlji. Šele tedaj, ko jo je začela napadati mrlica, je šla k zdravniku po pomoč. Od tam je bila poslana v bolnišnico, kjer pa se je ugotovilo, da je obbolela na tetanusu. Zastrupitev pa je bila že tako huda, da je ženska umrla.

popustili in so imeli Nemci edino besedo in so delali menda kar so hoteli. Goli so padali takole: Willimowsky je zabil dva gola, srednji napadalec Walter tri, novinec Klingler enega in Decker enega. Visoki rezultat odgovarja poteku igre in močem obeh moštev. Sodil je Müller. Nedeljski poraz je največji kar so jih Romuni doživeli v nogometnih srečanjih z Nemci.

Hrvaški boksarji so gostovali zadnjo soboto in nedeljo v Nemčiji kjer so nastopili proti nemškimi izbrancem. Hrvaški pa močnim Nemcem niso bili kos. Le eno zmago so lahko zapisali v svojo korist. Dve borbi sta ostali neodločeni, vsa druga srečanja pa so pospravili Nemci. Končni rezultat 12:4 za Nemčijo.

V Pescari je bila v soboto velika koledarska dirka za mestno nagrado. Rezultati: 1. Bini Aldo 2:41:11; 2. Favilli; 3. Leon; 4. Bartali; 5. Taddei. Proga je bila dolga 104,7 km. Zmagovalec je vozil s hitrostjo 39,1 km na uro kar je lepo. Udeležba tekmovalcev je bila zelo velika.

S. S. van Dine:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Res?«; Markhamov glas je bil pri tem nekak šaljiv. »In kaj naj bi bilo po tvojem mnenju bistveno?«

»V mojih začetniških očeh je bistvene važnosti na primer tista lasulja dobrodružnega Benson.«

»Benson vsaj jo je smatral za zelo važno, to že. Morda se ti zdi pomembna tudi še kakšna druga stvar?«

»O, še, tudi ovratnik in ovratnica, ki sta ležala na postelji, tudi to dvojce se mi zdi zelo bistveno.«

»Kako?«; je pripomnil Markham šaljivo. »In zobje v kozaru morda ne?«

»Ti si pa res sijajen!«; je vzkliznil Vance. »Golovo tudi tisti zobje so velike važnosti. Stavil bi, da jih nenadkriljivi Heath ni pogledal ni. Sicer pa se mi tudi drugi veliki zobje, ki so bili z njim, niso zdeli nič manj površni pri svojem preiskovanju.«

»Vidim, da ti preiskava, ki si ji včeraj prisostvoval, ni šla preveč do srca.«

»Vse drugo prej. Kar osupnila me je! Ti njihovi načini preiskavanja so višek neumnosti. Vse, kar bi utegnilo biti važno, so enostavno prezrli. Bilo je najmanj duet sumljivih znamenj, ki so se vsa ujemala med seboj, pa nihče, kolikor sem mogel videti, ni blagovoli niti opozoriti nanje. Vsi so se zanimali

za same neumnosti, iskali »cigaretno ogorko«; in pregledovali omrežja na oknih. No, to je že res, tiste mreže so bile pač sijajne, prav po florentinskem vzorcu delane.«

Markham je odgovoril napol za šalo, napol za res:

»Lahko se zanesemo na policijo, to mi vendar lahko verjameš, Vance. Prej ali slej bo pogodila pravo.«

»Zelo mi je všeč tvoja zaupljivost. Toda, takole med nama rečeno, kaj si ugotovil glede Bensonovega umora?«

Markham je po kratkem premišljevanju odgovoril:

»Kar ti bom zdajle povedal, je strogo zaupno, to se razume. Danes dopoldne, takoj za tistim, ko si mi telefoniral, mi je eden od policistov, ki sem mu naročil, naj ugotovi, kakšno je bilo Bensonovo življenje, poročal, da je našel tisto žensko, ki je bila usodnega večera pozabila torbico in rokavice: Zadržne žrke, ki so bile uvečene v robčku, so mu bile dober kažipot. Pripovedoval mi je zelo zanimive reči. Tista ženska je usodnega večera prav kakor se mi je zdelo, z Bensonom skupaj večerjala. Je operetna pevka in se piše Muriel St. Clair.«

»Joj!«; je vzkliznil Vance in vzdihnil. »Pa sem mislil, da je tvoji policij-

ski psi ne bodo izsledili. Nimam te sreče, da bi jo poznal, drugače bi ji poslal pisemce in ji izrazil svoje simpatije... In zdaj mislim, da jo boš kot sodnik primerno poučil in jo opozoril na njene dolžnosti, ne?«

»Zaslišal jo bom gotovo, če je to tisto, kar hočeš povedati.«

Iz Markhamovega vedenja je človek lahko sklepal, da je nekam zamišljen, in od tega trenutka dalje pri zajtrku nismo dosti govorili. Odšli smo v sobo za kadilce. Major Benson, ki je stal pri oknu, je brž stopil k nam, čim je zagledal Markhama. Bil je mož kakšnih petdesetih let, okroglega obraza, strogih toda dobrozrernih potez, in zastaven človek.

Nerodno se je priklonil Vanceju in meni, nato pa se takoj obrnil k upravniku z besedami:

»Markham, moram vam povedati, da sem po našem včerajšnjem zajtrku mnogo razmišljal. Nekaj mi je šinilo v glavo. Neki Leander Plyfe je bil zaupni prijatelj ubogega Alvina in bi vam morda lahko dal kakšno važne podatke. Včeraj se nisem mogel spomniti njegovega imena. Ne biva tu, pač pa nekeje v Long Islandu; zdi se mi, da v Port Washingtonu. Je pa to samo moja domneva.«

Globoko je vdihnil sapo, kakor da bi hotel prikriti neprostočvoljno vznemirjenje... Očitno je bil globoko gajen kljub svoji flegmatični naravi.

»Vaša misel je dobra, gospod major,«; je dejal Markham in naredil neko opombo na pisemski ovitek; »tako sem se poglabil vanjo.«

Vance, ki je medtem kratkim razgovorom ves razmišljen gledal skozi okno, se je obrnil in dejal majorju:

»In kaj je s polkovnikom Ostranderjem? Večkrat sem ga videl skupaj z vašim bratom.«

Major Benson je nalahko odkimal in odvrnil:

»Poznam ga pač, toda nič več kot to. V nobenem oziru nam ne bi koristil.«

Potem je dejal Markhamu:

»Domnevam, da še nimate niti upanja, da bi kaj odkrili.«

Markham si je vzel cigaro iz ust, jo sukal med prsti in si jo oddaleč ogledoval.

»Ne bi mogel tega reči,«; je dvomil po kratkem molku. »Posrečilo se mi je ugotoviti, s kom je vaš brat večerjal v četrtek zvečer. Vem tudi, da je tista oseba odšla z njim domov kmalu po polnoči.«; Umolknil je, kakor da bi preudaril, če je primerno, da še kaj pove o tem. Nato je nadaljeval: »Dejstvo je, da poleg dosedanjih dokazov ne potrebujem nobenih drugih več, da stopim pred sodnike in zahtevam sodni postopek.«

Majorjev temni obraz je kar zažarel od začudenja in presenečenja.

»Da bi vam Bog dal srečo, Markham!«; je dejal Potem pa je stisnil zobe in položil Markhamu roko na ramo:

»Prosim vas lepo, pojdi stvari do dna!«; je nadaljeval. »Če me kaj potrebujete, bom tu v klubu do pozne ure.«

Nato se je obrnil in odšel.

»Treba je precej predzrnosti, da tako nadlegujemo majorja z raznimi

vprašanji takoj po smrti njegovega brata,«; je pripomnil Markham. »Toda to je treba storiti, svet se ne sme ustaviti.«

»Pa čemu vendar, za božjo voljo?«; je pogodrnjal Vance in spet zazdehal.

VI. Poglavje.

Vancejevo mnenje.

Sobota 15. junija ob 14.

Mirno smo kadili. Vance je gledal skozi okno, Markham pa je s široko odprtimi očmi opazoval oljnato sliko starega Petra Stuyvesanda, ki je visela nad kamnom.

Končno se je Vance obrnil na gosposko, se zbadljivo nasmehnil in dejal:

»Priznati ti moram, Markham, da sem se vedno čudil, ko sem videl, kako hitro se daste vi vsi zapeljati proč od tistega, kar imenujete sledove. Če najdemo kakšno stopinjo, avtomobil ali kak robček z monogramom, že se zapodite na lov in nihče več vis ne ustavi. Kdaj se boste naučili, da se resnica ne odkrije samo, če greste za tvarnimi sledovi ali če se držite samo vidnih dokazil?«

Oba, Markham in jaz sva bila presenečena nad tako odločno njegovo grajo. Zadosti dobro pa sva poznala Vanceja, in sva lahko razumela, da se skriva za njegovimi besedami, ki jih je spregovoril z mirnim glasom, vendarle nekaj resnega.

»Morda bi po tvojem mnenju morali pustiti vnevar vse dokaze, ki se nanašajo na kak zločin, in iti preko njih?«; je oporekal Markham.

Lep, nov napredek gasilske postaje

Ljubljana, avgusta.

Znano je, da imamo v Ljubljani mestno gasilsko in reševalno postajo, ki je sedaj res na višku vseh zahtev, ki jih stavlja do take ustanove tako moderno in veliko mesto, kakor je Ljubljana. Začetki ljubljanske gasilske in reševalne službe segajo sicer v sivo davnino, v dobo srednjeveških epidemij, kakor kuge, kolere in podobnih strahot, toda skoraj prav do našega časa Ljubljana ni imela stalne reševalne postaje. Pač je imelo naše mesto že v začetku prejšnjega stoletja kolikor toliko dobro organizirano gasilsko službo. Prvo gasilsko dolžnost so imeli pač ljubljanski dimnikarji in vse njihovo osebje, torej tudi pomočniki in vajenci. Pred trideset leti pa smo dobili prve organizirane gasilce, prostovoljne sicer, vendar prav uspešne, kadar je bilo treba omejiti kak požar. Prostovoljni gasilci so se marsikdaj izkazali, tako pri požaru starega gledališča, ki je pred pol stoletja stalo tam kjer je danes poslopje Filharmonične družbe, pri požaru na glavnem kvadratu pred četrto stoletja ter pri mnogih večjih in manjših požarih in nesrečah. Od prostovoljnih pa do poklicnih gasilcev v Ljubljani je bila še dolga pot.

Misel na ustanovitev stalne reševalne postaje v Ljubljani se je pojavila ob potresu leta 1895. Tedaj so ljubljanci videli prvič organizirano reševalno službo, ki je prihitala iz Dunaja in pomagala reševati, tolažiti in lajšati bedo ljubljancem. Malo kasneje je župan Ivan Hribar res ustanovil reševalno postajo v Ljubljani, ki se je čimdalje bolj razvijala. Prvi začetki reševalne službe so bili kaj skromni. Dolga leta je vozil po Ljubljani precej neroden in zastarel reševalni voz, ki niti gumijastih obročev na kolesih ni imel. Bil je seveda na konjsko vprego, ki jo je preskrbovalo zasebno podjetje. Bolniki in ranjenci so morali dolgo časa čakati, da je prišel ta voz po nje in jih prepeljal v bolnišnico.

Il primo che passa consiglia...

Prvi mimoidoči svetuje...

vai incontro alla Fortuna! Con un piccolo sacrificio di 12 Lire puoi svegliarti milionario fra qualche settimana. — Per non dimenticartene: compere un biglietto oggi stesso.

Pojdi sreči nasproti! Z malo žrtvijo 12 lir se čez kak teden lahko zbudiš kot milijonar. Se danes kupi srečko, da ne boš pozabil!

REGALA MILIONI

a chi acquista un biglietto per L. 12—

DARUJE MILIONE

tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Ko je l. 1922 prevzel županstvo pokojni dr. Ljudevit Perič, je že nastopilo znatno zboljšanje. Pod dr. Peričem je bila osnovana stalna straža poklicnih gasilcev in reševalcev, ki je od tedaj dalje imela noč in dan službo.

Od leta do leta se je stanje poklicne in reševalne službe v Ljubljani zboljševalo. Odnarjaljen je bil sčasoma staromodni reševalni voz, namesto njega pa je dobila reševalna postaja moderne reševalne avtomobile, kakor jih danes vidimo vsak dan na cesti in ki so takoj na mestu, čim se izkaže potreba ali pa jih zahteva požar, ranjenec ali bolnik. Tudi v notranjosti so ti avtomobili moderno urejeni, kakor to zahtevajo sodobna pravila o prvi pomoči in higijeni.

Enako je napredovala tudi gasilska postaja, ki razpolaga sedaj z modernimi brigadami, magirusi, samimi gasilskimi avtomobili za prevoz orodja in moštva, raznimi aparati, tudi s takimi za gašenje nafte, olj, plinov in sličnega, pri čemer gasilci, kot znano, ne smejo uporabljati vodnih brizgalen, itd.

Toda ne samo v tehničnem pogledu, gasilska in reševalna postaja se je izpopolnjevala zadnja leta še v nekem drugem, prav tako važnem oziru: v tehničnem, sanitarnem, splošno-gasilskem izobraževanju svojega moštva. Znano je, da so predpisi pri sprejemu v službo gasilca ali reševalca zelo strogi. Vsak sprejeti gasilec ali reševalec mora nekaj znati! Vsak mora biti izučen kake obrti ali spretnosti, da s svojim delom koristi obstoju in napredku gasilske in reševalne postaje. Tako je med gasilci in reševalci več mehanikov in šoferjev, kar je umestno sprito velikega števila motornih vozil, so pa tudi ključavničarji, kovači, mizarji, krojači, čevljarji in drugi.

Interno so sicer ti razvrščeni eni kot gasilci, drugi kot reševalci, pri delu in na zunaj, pa se ne ločijo. Prvi opravljajo pogosto delo drugih, drugi pa, zlasti v primerih velikih nevarnosti, pa delo prvih.

Kadar pa ni prilike za gašenje in reševanje, pa ti ljudje ne drže križem rok. Vsak ima svoje opravilo, po možnosti v obrti, katere je izučen. Velja namreč načelo, da mora izvršiti vse ono, kar ji je potrebno, sama doma in z lastnimi močmi. Nešteto je treba raznih popravil, čiščenja, pregledovanja, tudi izdelave novih naprav in njihovih delov. Mnovina vozil, motorjev, brizgalen, vrvi, vse to zahteva ogromno

Ali hočeš dočakati visoko starost?

Ljubljana, 18. avgusta.

Krivična je stara rečenica, da kakšna reč peče kakor paprika, zakaj samo neznaten del paprike je ostrega okusa. Ljudje že od nekdaj jedo papriko, v zadnjem času pa so potrošnje zelene paprike podkrepili tudi znanstveni razlogi.

Profesor segedinskega vseučilišča Saint George je v papriki odkril askorbonsko kislino, ki se je do nedavna skrivala pod krinko vitamina C. Človek bi pričakoval, da bo vrednost paprike zato na mednarodnih trgih za doberšino mero porasla in da bo gastronomska literatura obogatila z novo stroko. V resnici pa je ostalo vse pri starem in v Podonavju, kjer je ta pridelek doma, dobiš na enem kraju 30 paprik za isto ceno, za katero dobiš nekaj sto kilometrov dalje ob isti progi en sam kos.

Hranilna vrednost paprike je neznatna, ker povzroča naglo praznitev črevesja. Ugotovljeno pa je, da ima paprika v lupini relativno največ askorbinske kisline ali vitamina C, ki je za človeško zdravje posebne važnosti. Papriko naj je, kdor hoče doživeti visoko starost. Seveda tudi v uživanju paprike ne smemo pretiravati. Upravičeno trde zdravniki, da lahko papriko uživa vsakdo, da pa jo mora jesti vsakdo, katerega hrana je pretežno acidogena, to se pravi, da ustvarja kisline, kakor kruh, meso, jajca itd.

Ko dozore, lupine paprike pordeče in takšne se zmlejejo v prah. Namleti prah od lupin sladkih paprik nima izrazitega okusa in ga dodajajo hrani samo zaradi tega, ker je rdeča barva privlačnejša za oko.

Prav »ljuto« papriko se najde v vrsti, ki ji pravijo »kozji rog«. Od tod izvira blede-rdeč prah ostrega okusa, ki ga gostje po gostilnah tako razkošno usipajo na jedila in ki nikakor ni brez učinka na organizem. Včasih je paprika tako ostra, da povzroča kar bolečine. Ljudje s hemeroidi in arteriosklerozo, in

V Brüsslu sta bila te dni postavljena dva nova državna rekorda. Tako je tekmovalac na progi 3000 m dosegel čas 14:56. Prejšnji rekord je bil priznan s časom 15:00. V štafeti 4x400 m pa je zmagala štafeta Racinga v času 3:20.

V Bukarešti se bosta ta teden sešli teniški moštev Madžarske in Švedske. Za nastop severnjakov vlada v madžarski prestolnici veliko zanimanje.

dela, dalje popravilo obleke, obutve moštva, skrb za pisarne in delavnice, vse to opravljajo gasilci in reševalci skoraj izključno sami. Le kadar se ni mogoče izogniti tovarni, potem naroče ta ali oni sestavni del ali popravilo drugje, toda to se pripeti le malokdaj. Da je gasilska in reševalna postaja sedaj na takem višku je v glavnem zasloga ročnega dela mestnih poklicnih gasilcev in reševalcev, ki opravljajo povrh tega za mestno občino še druga manjša popravila in koristna dela.

Prav te dni je ljubljanska gasilska in reševalna postaja zabeležila lep, nov napredek. Gasilci so namreč že dolgo pogrešali moderno mehanično delavnico za svoja vozila in stroje. Dosedaj so popravljali kar v garaži ali na prostem. Letos p so se spravili na temeljito delo. Izpraznili so v Mestnem domu večji prostor v pritličju, tik garaže, kjer je bilo doslej neko skladišče. Načrte za delavnico in za vse naprave, kakor traverze, stabilne in premične, dvigala, škrpice in podobno sta napravila vodja gasilske postaje inž. Gričar in podvodja tehnik Rozman, tako, da je bilo napravljeno prav vse doma, od ideje in načrtov pa do zadnje lopate beleža na steni. Gasilci so lepo betonirali tla delavnice, napravili običajno betonsko odprtino pod nivojem tal, da more mehanik odpodaj stoje popravljati vozila, ne da bi mu bilo treba ležati. Drugi so v svojih delavnicah iz starega železja kovali moderne in solidne traverze, žerjave in škrpice z verigami, nakar so vse vzdali v stene delavnice. Prišel je še pleskar, ki je s svetlim beležem dal delavnicu prijazno lice.

Sedaj gasilci s ponosom razkazujejo kakemu predstojniku ali kakemu znanцу svojo moderno delavnico ter pokažejo, kako more v njej en sam mož z ročno silo — s pomočjo žerjave in škrpice seveda — poljubno premikati še tako težko vozilo po delavnici, počez, po dolgem, navzgor ali navzdol. Vse to je za tako delavnico res potrebno. Naprave čudovito točno delujejo in bi človek mislil, da so jih gasilci za drag denar naročili v kakšni tovarni.

Moderna mehanična delavnica v Mestnem domu dela našim gasilcem in reševalcem res vso čast, prav tako tudi njihovim vodjem. Fantje so dokazali, da res zaslužijo priznanje, ki ga jim dajeta mestna občina in ljubljanska javnost. Kar pa je glavno: po zaslugi mestnih poklicnih gasilcev in reševalcev je mestna občina pridobila lepo novo napravo, ne da bi zaradi tega bil obremenjen njen proračun! (—r)

Z Gorenjskega

Pri stanovskem uradu v Radovljici sta vpisani v drugem četrtilletju 102 poroki. — Kinodvorana v Radovljici ima po poročilu gorenjskega tednika 351 sedežev in še 32 sedežev v loži. Je vedno dobro obiskana.

V Gorici se je zadržala pod vozom sena 54 letna vdova Kati Rozmanova. Ko je peljala z voloma voz detelje, jo je voz pritisnil h kolesu in jo tako stisnil, da se je zadržala in izdihnila. Zapušča 6 otrok.

V Dovju pri Radovljici je cementarna odstopila več svojih prostorov za stanovanja nekaterim družinam. NSV gradi veliko poslopje za otroški vrtec. Dela bodo v kratkem v surovem stanju pod streho. S poslopja bo krasen razgled na Triglav. Ko bodo poslopje izročili svojemu namenu, bo to poslopje služilo za otroški vrtec. — Zene iz Dovja so zbrale za nemški Rdeči križ 180 kg malin in jih poslale v Radovljico. — V Janžetovi vili se prične v nedeljo kuharski tečaj.

Na Golniku so pred dnevi obdarili vojaške ranjence in ranjene policiste. Gorenjski tednik poroča, da so jih obdarili z vinom in drugimi ljudomilnimi darovi.

V Smedniku so pred dnevi sprejeli v koroško organizacijo 200 rojakov.

V Medvodah so imeli organizacijsko zborovanje, na katerem je govoril skupinski vodja Schwarz. Med drugim je govornik poučil občinstvo o državnem popisovanju, ki ga bodo izvedli v prihodnjih dneh.

Mladina iz Meziške doline je nabrala za nemški Rdeči križ 9450 litrov borovnic.

V koroškem gau oskrbuje NSV 5000 podeželskih otrok. Mali otroci od 2—6 let, ki imajo

Zastave na javna poslopja!

Visoki komisar je določil, da se v torek, dne 18. avgusta na god Nj. Veličanstva Kraljice Cesarice na vseh javnih poslopih izobesijo zastave. Osebe v javnih uradih bo uradovalo kakor po navadi.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 18. avgusta: Helena, cesarica. Sreda, 19. avgusta: Ludovik.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Matere, ki iz katerega koli vzroka svojih dojenčkov ne doje same, temveč so primorane jih popolnoma ali pa vsaj deloma umetno hraniti, naj se z družinsko knjižico zglase od srede do sobote, torej od 19. do 22. t. m. med 8. in 10. uro na mestnem fizikatu v II. nadstropju Mestnega doma.

Nakazila za milo dobe trgovci od današnjega torka, 18. t. m. dalje v mestnem preskrbovalnem uradu, kjer naj se zglase z zeleno knjigo o prejemju blaga. V torek, 18. t. m. so na vrsti trgovci z začetnicami A do K, v sredo, 19. t. m. L do O, v četrtek, 20. t. m. P do S in v petek, 21. t. m. trgovci z začetnicami Š do Z.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 18. avgusta ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Sreda, 19. avgusta ob 17.30: »Vdova Rošlincak«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Četrtek, 20. avgusta: Zaprto. Petek, 21. avgusta: Zaprto. Sobota, 22. avgusta ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Rdeči križ poroča

V Poizvedovalnem uradu za vojne ujetnike, Puharjeva 2/1 naj dvignejo pošto iz Srbije:

Ark Josip, Acimovič I. Done, Brate Milka, Čadež Augustin, Golja Marija, učiteljica, Gostinčar inž. Bojan, Krivic dr. Rudolf, Kneisel L. Kalan dr. Ernest, Kremžar Marija, Kettner Emilie, Kramer dr. Albert, Korenc Riko, Krumč Lea, Lipovne Leopold, Legat Marija, Likozar Helena, Močnik Danilo, Mežnar Simon, Može Adolf, Memedovič Mina, Mišič Milan, Neubauer dr. Robert, Nikolič Dragovan, Prodan dr. J., Pešec Alojzij, Porekar Mladen, Pahor Karlo, Popov Boris, Pahor Milka, Polič Zoran, Podgajski Milena, Ozim Rudolf, Omahen Melanija, Rigler Milena, Roganovič Mileva, Suhodolnik Helena, Sušnik Ivan, Suligoj Draga, Šeme Ana, Škuta Eugen, Špan Marija, Turk Neva, Vidmar Dana, Vogl Helena, »Štorac«, Zavadlal Franc.

V tajništvu poizvedovalnega urada, naj se javijo:

Svoji Mihajloviča Mihajla, Krelj Zalka iz Brezovice, Rupnik Jakob, Rudolf Marija, Pengal Vekoslav, fin. podpredsednik, svoji podnarednika Rozmana Franca, Rado Lah, Miska Trmšek, Sever Josip, (Pod gozdom 4), Mihelič Mara, Ilias Janez, Dobrila Jelčič. — Kdor je poizvedoval za Jugom Ivanom, komandirjem orožniške postaje, Rapuš Leopold. Kdorkoli ve za naslov inž. Bogiča A. Petroviča, peš. kapetana I. razreda.

ELAR - Radio Ljubljana

Sreda, 19. avgusta 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Operetna glasba — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Koncert kitarista Stanka Preka — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Orkester vodi dirigent Segurini — 13.50 Komorna glasba — 14 Napoved časa. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert altistke Bogdane Šturm-Stritarjeve in tenorista Janeza Lipuškega — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Orkester vodi dirigent Petralia — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 21.15 Orgelski koncert Pavla Rančigaja, sodeluje violinist Jan Šlajš — 21.45 Predavanje v slovenski — 22 Koncert vodi dirigent Morelli — 22.45 Poročila v italijanski.

do doma uro hoda, so ves dan v vrten. Gorenjski list pravi, da je vsaka mati, ki samo enkrat pogleda v veseli vrvež otroškega vrta, pripravljena o tem, da bi njeni otroci ne bili nikjer boljše oskrbljeni kot v otroških dnevnišnih zavetiščih NSV.

Zdravnik gre križem svet

V. HEISER

72

V tej proletarski demokraciji zadostuje vsak vzrok, da dajo povelje, da je treba delo ustaviti. Voditelju se je zdelo, da je vprašanje pitne vode dovolj tehten vzrok, ter je ukazal, da je treba z delom prenehati. Takoj so vsi nakladalci odšli v mesto, ki je bilo od pristanišča nekoliko vstran, da bi se tamkaj odležali. Opoldne so se spet vsi vrnili, a ker strokovni pravilnik ni dovoljeval, da bi delo povzeli pred eno uro, je šla še ena ura časa v izgubo. Ob petih popoldne tovor živeža se zmeraj ni bil razkladan in njihov voditelj je razglasil: »Dobiti moramo dvojno plačo za nočno delo.« Tudi zdaj ni kazalo drugega kakor pristati in plačati četverne znesek. Kapitan je potem izračunal, da je vsak nosač zažulil pet in dvajset dolarjev, ker je prenašal svoj lastni živež.

Ob neki priliki je moral parnik »Victoria« prekladati svoj tovor na drugo ladjo ter je zato privozil čisto ob bok te ladje, da bi tovor lahko takoj prenesli z enega krova na drugega. Strokovno društvo pa je precej izdalo odredbo, po kateri se je moral parnik »Victoria« usidrti na drugem kraju obale in plačati redne pristojbine za razkladanje, ker je bilo treba

Maglo najprej raztovoriti na obal. Vsako balo so morali tehtati in jo z vozički prepeljati nekaj korakov naprej k drugi ladji. Seveda je bilo potem treba še posebej plačati pristojbine za ponovno nakladanje.

Ce bi se kapitan »Victorie« ne pokoraval odredbi, bi lahko zašel v neprijetni položaj, kakor se je pripetilo nekemu drugemu kapitanu, ki sem se vozil na njegovi ladji kot navaden potnik. V Townsville v Queenslandu je čakalo petdeset mul, ki jih je bilo treba spraviti na ladjo, a ker je bil ta dan praznik — čeprav ne posebno velik — nosači niso hoteli nakladati. Kapitan pa ni hotel čakati do naslednjega dne ter je zato »vpregel svoje moštvo, ki se mu je v podporo večine potnikov posrečilo spraviti muhaste živali na krov. A za svojo odločitev je drago plačal: zapisali so ga na črni listi in ni nikdar več smel pristati v Townsville.

Avstralija je dežela polna čudnih presenečenj. Pravi domačini so že na nižji stopnji omike kakor negriti na Filipinih. Avstralci jih imenujejo črnce, a se sami štejejo za domačine, čeprav so prišli semkaj šele leta 1788. Avstralski črnci so še resnični zastop-

niki novokamene dobe, ki ne gradijo hiš, ne nosijo oblek, ne bavijo se s poljedelstvom ter se preživljajo samo s sadeži in divjačino, ki jo ubijajo z »bumerangom« ali s kiji. Živijo v ločenih skupinah, od katerih ima vsaka ime po svojem »totemu«, običajno po kakem pticu in njihova edina verska prepoved je bila ta, da se niso smeli ženiti med seboj pripadniki plemenov z istim ptičjim imenom. Čeprav jih živi danes le še okrog petdeset tisoč, jih je nomadno in divje življenje obvarovalo pred boleznimi omikanega človeka.

Nič manj čuden ni ptičji svet na tej celini. Emu, narodna ptica, ne more leteti, marveč se zanaša na svoje noge, s katerimi lahko poljubno prestopa, tako da more teči tudi posev ali celo nazaj. »Mallie« (neke vrste puran) si sam zgradi valjenico z razkrajajočimi se rastlinskimi snovmi. Avstralski poznajo še »bowerbirda« (iz razreda »ptilonyornichusov«, sooden našemu krogarju); ta si gradi zavetje iz vejicja in vrt, ki ga krasi z bleščecimi se kamenčki ter školjkami. »Kukubura« ali smejoči se osej je znan po svojem bučnem krohutu.

Geološko je Avstralija najstarejša celina. Reke, ki izvirajo v bližini obale, tečejo proti notranjosti. Avstralija se je ločila od ostale zemlje, še preden so sesale opustili prvotno življenjsko obliko vrečarjev. Kenguru, ki bi bil moral izumreti že pred več tisočimi leti, se je ohranil v mnogih

zvrsteh; te obsegajo vse velikosti: od dvoma, da živi v Avstraliji strahoten navadna podgana do človeških mer. divji bivol, ki se mu rogovja raztezata tri metre v šir. »Veliko skačno klec« seza brzino 25 km na uro. Avstralski obiskujejo z luskami pokrite ribe, ki ključač ima lep rep ko bobor, kljun pa kakor raca. Na nogab nosi plavutne kožice, a ima hkrati tudi kremplje. Leže jajca in zarod doji. Nima vna-njih uses, pa vendar sliši. Tudi pisani mravljinarč leže jajca, a jih valji v svoji vrečici. Druga domačina te prečudne dežele sta še »wombat« (phascolum ursinus), ki je podoben medvedu, ter »bandicoot« (vrečar iz vrste »perameles«), ki pa je podoben podgani.

Na še nižji razvojni stopnji so grebenasti kuščarji, ki se plazijo po drevesju in iščejo ptičja jajca. Potem živijo tod še po vnanjosti podobni kuščarjem, a brez nog, ki jim imenujejo »počasne črvice«; dolgi so okrog pol metra ter tako krhkega telesnega sestava, da razpadajo na več delov, če jih zgrabijo. Končno srečaš še na vsakok raz »skinke« (scincus officinalis), plazilec, ki so jim nožice okrnele, v eno samo štulo.

Vse to sem sam videl, pripovedoval pa so mi tudi o »jahajuc«, ki da ima noge obrnjene nazaj, in se zdi, da teče proti opazovalcu, kadar se oddaljuje; govorili so mi tudi o »bunjuc« ali o »nibče« zverini v gmajnici, ki je pa še bolj raztegnili ter živali tako obkro-žili in zaprli iz nesreče se je Avstralcem rodila koristna žetev: ker sami ne uživajo kuncev, so jih poslej za milijone spravili na ladje ter jih pro-deli v Anglijo.

Tam, kjer sta državi osi premagali Alpe

Po čem je Brenner dobil to svoje ime

V poletju 1867, torej točno pred 75 leti, je bila speljana železniška proga čez sloviti Brenner. Spomin na ta dogodek ima danes še prav poseben pomen, ker ta proga predstavlja najboljšo neposredno zvezo med Italijo in Nemčijo, medsebojno vez med obema prijateljskima državama, piše dopisnik CE iz Innsbrucka. Na Brennerju sta državi osi premagali Alpe.

Ze v davnih časih je bil Brenner ena glavnih prometnih poti čez Alpe. Znano je, da so starodavni Rimljani izkoriščali dolino med Retijskimi in Noriškimi Alpami za svoj razvoj proti severu in da so vprav tu v dobi rimskih cesarjev zgradili eno svojih najvažnejših cest.

Visok kot Ljubelj nad Tržičem

V vsej alpski verigi je najlažji prehod vprav čez Brenner, kajti ta prelaz je komaj 1370 metrov nad morjem, torej natančno toliko kot Ljubelj nad Tržičem. Prav tako kot Rimljani so se pozneje posluževali tudi Germani in tevtonske vojske brennerskega prelaza pri svojem vdoru v Italijo. Po tej poti so šli Karl Veliki, Oton Veliki, številne vojske in neštete trume romarjev, ki so bili namenjeni v sveto mesto Rim.

Ko pa je promet sčasoma zelo oživel, je nastala potreba po zgraditvi hotelov in gostiln

na tem gorskem prehodu. Ker pa je bil svet tod gosto poraščen z gozdovi, je bilo treba drevje vsaj delno odstraniti, če so hoteli najti primeren prostor za nove zgradbe. Začeli so trebiti gozdove kar na ta način, da so jih požigali. Nekaj časa skoraj ni bilo dneva, da ne bi kje na tem gorskem prehodu goril kak gozd ali vsaj vejčevje, ki je pri izsekavanju ostalo. Na tako nastalih jash so potem vstajale vedno nove zgradbe, kjer so številni tuji lahko prenočevali ali pa tam dalj časa na svežem gorskem zraku ostali na oddihu. In vprav spričo teh neprestanih ognjev se je kraja prijel ime »Brenner« (brennen — goriti).

Proti koncu srednjega veka je brennerski prelaz precej izgubil na svoji pomembnosti. Šele potem, ko so začeli graditi železniške proge, je Brenner spet stopil v ospredje. Prve načrte za železnico čez ta gorski prelaz so naredili že leta 1860, proga pa so

začeli graditi leta 1864

in so dela trajala tri leta in pol. Bila je to prva čezalpska železniška proga, ki sta se ji pozneje pridružili še proga čez Mont Cenis (1817 m) ter železniška proga čez prelaz Sv. Gotharda leta 1884. Skoraj vsa brennerska proga je speljana po površju in ni nikjer kakšnih daljših predorov.

Spet sta oživeli imeni Kutjepova in Millerja

V Parizu je nemška policija zaprla voditelja pariške GPU Tretjakova, ki je po dolgem zaslišanju vse priznal

Pariški časopisi pišejo, da je Sergej Tretjakov, ki so ga pred nedavnim zaprli in je zdaj v pariških zaporih, po daljšem zaslišanju priznal, da je bil on tisti, pod čigar vodstvom so svojčas ugrabili in odvedli ruska generala Kutjepova in Millerja, Tretjakova so

zaprli na podlagi tega, ker so zvedeli, da je bil že dolgo časa v zvezi z GPU. Izdajal se je sicer za Belorusa, očitno pa je, da je pogosto delal za obe strani.

Zdaj, ko so Rusi Tretjakova aretirali, je naenkrat spet oživel spomin na skrivnostno izginotje nekdanjih ruskih generalov iz Pariza. V pariškem časopisu so se pojavila znova imena, kakor svojčas. Spominjajo se zdaj generala Kutjepova, ki je bil nekoč voditelj bivših ruskih bojnikov in je potem 27. januarja 1930 pri belem dnevu na pariški ulici stopil v skrivnostni avtotaksi ter ga od tistega trenutka dalje ni nihče več videl. Njegovega naslednika, generala Millerja, je doletela ista usoda 24. septembra 1937. S sestanka, ki ga je bil imel z generalom Skoblinom, se ni več vrnil. Skoblin je bil v svoji odsotnosti obsojen na dosmrtno pregnanstvo. Njegova žena, slovita plesalka Plevickaja, pa je bila obsojena na 20 let prisilnega dela kot njegova pomočnica. Glavnega krivca, ki ga niso mogli izslediti, čeprav so ga mesece in mesece iskali, pa je zdaj našla nemška državna policija.

Poročajo namreč, da so Nemci po zavzetju Minska našli v tem mestu neke listine, na podlagi katerih so potem lahko razkrinkali Tretjakova. Iz teh listin ne sledi le, da je Tretjakov, ki je na zunaj živel zelo razkošno in imel tesne stike s političnimi osebnostmi, živel zelo nevarno dvojno življenje, in da je bil voditelj GPU za mesto Pariz.

Kakor poroča »Petit Parisien« so pri dosedanjih preiskavah ugotovili, da so imeli v prostorih, kjer so se nekoč shajali ruski bojniki, mikrofoni, ki so bili zvezani s stanovanjem Tretjakova v isti hiši, tako da je ta vselej lahko poslušal razgovore beloruskih častnikov. Po dolgem zaslišanju je Tretjakov, ki je po vkorakanju nemških čet v Pariz ostal v francoski prestolnici, izpovedal, da je bil on tisti, ki je povzročil, da so odvedli omenjena dva ruska generala: Kutjepova in Millerja.

Ribič, ki vsak večer — umre!

Budimpeštanski časopisi pišejo o naslednjem edinstvenem dogodku: Nek madžarski ribič vsak večer umre, zjutraj pa spet »vstane od mrtvih«. Ta nenavadni Madžar živi v vasi Turkeve. Zvečer ribiču preneha biti srce, zjutraj pa začne znova delovati brez vsake najmanjše motnje, tako da ribič spet oživi. Za nenavadni primer, kakršnega menda še nikjer na svetu ne pomnijo, so se takoj z vso vneto začeli zanimati nekateri najuglednejši zdravniki. Ribič, ki vsako noč umre, so prepeljali na kliniko v Szeged, kjer zdravniki skušajo pojasniti njegovo skrivnost.

Vsa duhovna sila starega Rima,

njegovo modroslovje, njegova ljubezen do razkošja, lepote in uživanja je utelešena v Petroniju, eni izmed osrednjih postav slovitega zgodovinskega romana »Quo vadis?«, ki ga je o Rimu na prehodu iz zatona starih bogov napisal Henrik Sienkiewicz. To veličastno delo je za naš list preli v učinkovite slike Jože Beranek. Naš novi roman v slikah — novost, ki bo veselo presenetila vse naše prijatelje, bomo začeli priobčevati v »Slov. domu« s 1. septembrom. Naročite se nanj!

SELMA LAGERLOEF:

47

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Ni bil niti štiri tedne na Kronbaecknu, ko se je tudi že zaljubljen v mlado dekle, v rejenko industrija Froeberga, ki je bil obene tudi njen varuh. In ravno to je bilo najslabše, kar se mu je moglo primeriti, ker mladenka ni bila le zaslepljeno lepa, nadarjena in razposajena, pač pa tudi dedinja železarn in rudnikov v vrednosti več milijonov. Za slehernega rudniškega upravitelja bi bila velika smelost, če bi si upal metati oči na to dekle, toliko bolj pa za takšnega, ki je bil grd in neroden in so ga v lastni družini smatrali za pokveke, za nekaj takega, čemur nihče ni nič pomagalo, in je zato moralo prav nasprotno stati samo na lastnih nogah.

Od prvega trenutka je Schagerstroem uvidel, da mu ne preostaja drugo, kakor da se drži v ozadju in da prav nobeni živi duši ne črha niti najmanjše besedice ali vzbudi celo slutnjo o svoji ljubezni. Preostajalo mu ni drugo, kakor mirno gledati, če so se mladi častniki in študentje ob božiču ali poleti kar v procesijah valili proti Kronbaecku, da bi mladi dami delali družbo. Zanj je veljalo le stiskati zobe in imeti pesti v oblasti, četudi so se drugi bahali, da so isti večer dobili toliko in toliko kotiljončkov in plesali z njo toliko in tolikokrat in da so bili deležni ničkoliko njezinih lepih pogledov in prijaznih namigov.

Schagerstroem ni imel veliko veselja s svojim sijajnim položajem, ker se je moral istočasno ubijati tudi s svojo nesrečno ljubeznijo. Spremljala ga je pri delu vse delovne dni, ob nedeljah in praznikih pa na lov. Edini čas, ko se je do neke mere čutil prostega te boli, je bil tisti, kadar se je v študiju zatapjal v debele knjige o rudarstvu in rudniških obratih, ki so ležale v omari v pisarni in za katere še nikomur ni prišlo na misel, da bi jih prebral.

No ja, mnogo kasneje pa je že razumel, da je bila ta nesrečna ljubezen prav tako vzgojno sredstvo zanj, vendar se z njim ni mogel do temelja sprijazniti. Vrh tega ga je bilo tudi težko prenašati. Mladenka, kateri je veljala njegova ljubezen, ni bila napram njemu niti prijazna niti neprijazna. Ker ni plesal in ni niti poskušal, da bi se ji približal, ni imel priložnosti, da bi se z njo pogovoril. Toda nekega poletnega večera, ko so se zabavali s plesom v velikem salonu v Kronbaecknu, pa je Schagerstroem spet, kakor ponavadi, stal tam pri vratih in le z očmi sledil svoji dragi ljubljenci. Vse svoje življenje ni mogel pozabiti, kako iz sebe je bil, ko je v plesnem odmoru stopila k njemu.

»Ali ne bi bilo boljše, da bi šli spat, gospod Schagerstroem?« je bila rekla. »Zimska noč je in ob štirih zjutraj morate biti spet na delu. Mi drugi lahko spimo do poldneva, če nas je volja.«

Kakor poparjen cudec jo je takoj popihaval v svojo pisarno. Res, prav dobro jo je razumel. Presedalo ji je, da ga je ves čas gledala, kako je stal pri vratih. Povedala mu je sicer prijazno in ga pri tem tudi pogledala, toda nikakor ni mogel tega dogodka jemati za takega, da bi v njem videl prav za prav dobrohotnost, in da bi mislil, da ji je bilo žal, ker se je po nepotrebnem mučil.

Nekoč drugič se bil zunaj na ribolovu, eden izmed počitničarjev in Schagerstroem sta pa veslala. Bil je soparen dan, dolnič pa je bil zelo težak, toda Schagerstroem je bil vseeno srečen, ker je imel svoj prostor na zadnjem delu čolna ravno njej nasproti, tako, da so njeni pogledi lahko ves čas počivali na njem.

Pri povratku, ko so desko položili ob obrežja do čolna in ji je pomagal pri izstopu, se mu je zelo prijazno zahvalila za veslanje. Takoj nato je pa postavila, kakor bi se bila bala, da bi utegnil njeno prijaznost napak razumeti:

»Ne razumem, zakaj vi, gospod Schagerstroem, ne greste v Falun na rudarsko šolo. Če ste sin predsednika, se vendar ne bi smeli zadovoljiti s tem, da bi pri rudniku ostali knjigovodja in prav nič več.«

Kajpada je zapazila, da jo je ves čas čolnarjenja kar požiral z očmi. Doumela je, kako silno jo je oboževal. To ji je bilo neprijetno in sedaj ga je hotela spraviti stran. Da ni pa njeno pripombo mo-

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

39.

Medvešček skoči kot mlad medved z bukvine veje, hostnik pa si je vrgel čez ramo prelepega jelena in mahnila sta jo proti bajti. Gre doč je medvešček pretaknil še skalnate pečine in votline, prepodil z jam nekaj medvedov, a nikjer nobenega sledu o ugrabljenih kraljičnah.

Hostnik pa se je še parkrat stegnil na drevo, da morda zagleda na strehi mlaj z belo plahoto, a nič ni bilo.

Ko pa sta medvešček in hostnik prišla v bajto, sta se silno začudila: na preprosti postelji je ležal kamnar ves pobit in polomljen.

40.

Kamnarja sta medvešček in hostnik nahrulila: »Zakaj nisi dal znamenja za poldnič? Čemu ležiš, lenoba lena?«

Kamnar pa se je le s težavo dvignil in pripovedoval: »Kuhal sem srmino meso, ko je odnekod prišla stara babenca in začela: »Huš, huš, kako me zebe! Ali se lahko malo pogrejem?« — Jaz ji nisem branil: pogrela se je pri ognjišču in še v pisker je pogledala. »Jej, jej, srnja juha! kako diši! Srnja juha dá stari krvi zopet moči. Daj mi je en krožnik!« — No, dal sem ji srnje juhe!«

Angleško uradno poročilo o potopitvi letalonosilke »Eagle«

Lizbona, 14. avg. s. Uradno poročilo angleške admiraltete o potopitvi letalonosilke »Eagle« se glasi dobesedno: Admiralteta z obžalovanjem sporoča, da je neka podmornica v Sredozemskem morju potopila britansko ladjo »Eagle«. Velika večina članov njene posadke je bila rešena. bližnji svoji mornarjev bodo obveščeni, čim se bodo zvedele podrobnosti.

Da bi preprečila zaskrbljenost, se angleška admiralteta poslužuje tega načina, da skuša najprej obvestiti najbližje svoje mornarje, potem pa šele naznani izgubo ladje. V trenutku, ko je bilo izdano nemško poročilo o potopitvi ladje »Eagle«, angleška admiralteta še ni vedela ničesar o tem, koliko mornarjev se je rešilo. Spričo tega so naročili listom, da ne smejo objaviti nemških trditev, to pa zaradi tega, da bi preprečili nepotrebne skrbi. Ker pa se je nekemu časopisu zdelo, da se mu ni treba držati te prepovedi, se je admiralteta čutila dolžno naznani izgubo ladje »Eagle«, preden je mogla preprečiti zaskrbljenost najbližjih sorodnikov tistih mornarjev, ki so sestavljali posadko te ladje.

Posvetovanja v Moskvi zaradi angleške in ameriške pomoči Rusiji

Bern, 12. avgusta. s. Ameriški poslanik v Rusiji admiral Stanley je tisku izjavil da so mu ruske oblasti pokazale nejevoljo, ker zavezniki še vedno odlašajo z rešitvijo vprašanja drugega bojišča. Dodal je, da se je lahko sam prepričal, kako se rusko ljudstvo kaže razočarano zaradi tega. Medtem pa dopisniki londonskega tiska pripominjajo, da ne vedo nič jasnega glede sestanka v Moskvi, sodijo pa, da je šlo za oskrbo, ki naj bi jo Anglosaksonci pošiljali Rusiji, kjer so ugotovili, da primanjkujejo zlasti oklepna sredstva. Nekateri švicarski listi se sprašujejo, kam so odšle angleške okrepitve, o katerih so pred nekaj meseci trdili, da so dospеле v Majkop. Lahko trdimo, da so jih odpeljali nazaj ter jih v vsej naglici poslali v Aleksandrijo. Ofenziva Osi na egiptovskih mejah je s tem dosegla svoj namen, ker je oslabila kavkaško obrambo in Angleže prisilila, da so svoje čete s tega bojišča morali prepeljati v Egipt ter na Srednji vzhod.